

Μακεδονικά

Τόμ. 18, Αρ. 1 (1978)

Γάλλοι έμποροι της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα

Κωνσταντίνος Απ. Βακαλόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.500](https://doi.org/10.12681/makedonika.500)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Απ. Βακαλόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βακαλόπουλος Κ. Α. (1978). Γάλλοι έμποροι της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα. *Μακεδονικά*, 18(1), 293-295. <https://doi.org/10.12681/makedonika.500>

εκπληξέαν. Μεταξύ αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἓν φερμάνιον, κατὰ τὸ ὁποῖον μετόχιον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τσαοὺς» ἀνήκει εἰς τὴν μονὴν Βλατάδων, ἕτερα δὲ εἰς ἄλλας. Σχετικῶς περὶ αὐτῶν ἔγραψα πρὸ τριετίας εἰς τὴν σελ. 278 τοῦ 13ου τόμου τοῦ περιοδικοῦ «Μακεδονικῶν», ὅπου καὶ παραπέμπω τοὺς ἐνδιαφερομένους. Πλὴν τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ κτήματα τῆς μονῆς, ἀνεκάλυψα εἰς τὴν πληθώραν τῶν ἐγγράφων ποὺ ἀνεδίφισα καὶ τινα διὰ μετόχια αὐτῆς καὶ εἰς τὴν περιοχὴν Κορίνθου.

Εἰς τὸ φερμάνιον 2 τῆς μονῆς Βλατάδων μετ' εκπληξέως ἀνέγνωσα ὅτι οἱ σουλτάνοι Μουράτ Χάν ὁ Β' καὶ ὁ Βαγιαζήτ ὁ λεγόμενος Γιλδिरμί (Κεραυνὸς) ἀναγράφονται ὡς σουλτάνοι τῶν Ρωμῶν, ἄλλην δὲ παρομοίαν ὀνομασίαν εἰς τὰς ἑκατοντάδας τῶν φερμανίων τῶν 3 τόμων τῶν Τουρκικῶν Ἀρχείων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐγγράφων ποὺ διεξήλθον δὲν συνήντησα.

Ὑπάρχει καὶ πληθώρα ἄλλων ἐγγράφων σχετιζομένων μετὰ τὴν μονήν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ νέον ἀριθ. 28 φερμάνιον, ἐκδοθὲν τὴν 19ην Ραμαζάν τοῦ ἔτους 1027 (δηλ. 27 Δεκεμβρίου 1608), ποὺ ἀπευθύνεται εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν σαντζακίων Νικοπόλεως, καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν Βουλγαρικῶν περιφερειῶν, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ μητροπολίτης τῶν ἀπίστων (πρόκειται περὶ τοῦ ἑλληνος μητροπολίτου Τυρνόβου Γαβριήλ) ὑπέβαλε μήνυσιν πρὸς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν, ὅτι κωλύεται ἀπὸ τοῦ Τούρκου ἀξιωματοῦχους τῆς περιοχῆς νὰ ἀσκήσῃ τὰ καθήκοντα του.

Τερματίζω ἐδῶ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ συνεχίσω, παραπέμπω ὅμως τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὴν τουρκοκρατίαν εἰς τὰ Βαλκάνια νὰ μελετήσουν καλῶς καὶ μετὰ προσοχῆς τὴν ἔργασίαν, ὅπου θ' ἀνακαλύψουν χρησίμους πληροφορίες, διότι εἰς τὰ Τουρκικὰ ταῦτα ἔγραφα παραelaύνει ὁ δημόσιος, ἰδιωτικὸς, ἐκκλησιαστικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος τῶν Χριστιανῶν τῆς Βαλκανικῆς, ὅστις πολὺ ὀλίγον ἐμελετήθη ἐξ ὧων γνωρίζω.

Πέραν αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 50 καὶ 51 βεράτια, διὰ τῶν ὁποίων χορηγοῦνται εἰς Ἑλληνας ἐμπορευομένους μετὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ διὰ τοὺς προστατευομένους συνήθης χορηγούμενα, ἐμπορικὰ κυρίως προνόμια. Ἡ χορήγησις τοιούτων προνομίων, τῶν ὁποίων σκοπὸς ὑπῆρξεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου ἐν Τουρκίᾳ, ἦτο μέχρι πρό τινος γνωστὴ μόνον ἀπὸ ἑλληνικὰς πηγὰς, ὅπως ἔγραψε παλαιότερα ὁ Κοντογιάννης εἰς τὸ ἔργον του «οἱ Προστατευόμενοι», ἀλλὰ βεράτια τουρκικὰ σχετικὰ μετὰ προνόμια εἰς ἐμὲ τουλάχιστον εἶναι ἄγνωστα. Τὰ δημοσιευόμενα ὅμως εἰς τ' ἀνωτέρω βεράτια τουρκικὰ ὅχι μόνον περιλαμβάνουν μετὰ κάθε λεπτομέρειαν χορηγούμενα προνόμια, ἀλλὰ καθορίζουν καὶ τὴν σχέσιν τῶν λαμβανόντων μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν ἑλληνικῶν Κοινοτήτων ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΓΑΛΛΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 18ου ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

Σὲ ἀνέκδοτο ὑπόμνημα τοῦ Γάλλου προξένου τῆς Θεσσαλονίκης Clairambault, γραμμένο στὰ μέσα τοῦ 1810, καταγράφεται ἓνας πίνακας, στὸν ὁποῖο ἀπαριθμοῦνται οἱ γαλλικοὶ ἐμπορικοὶ οἶκοι καὶ οἱ ἀντιπρόσωποί τους στὴ Θεσσαλονικίᾳ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα ὡς τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου. Ὁ πίνακας αὐτὸς χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο μέρος φέρει τὸν τίτλο «Etablissements Français existant et maintenus sur l'échelle de Saloniki» καὶ τὸ δεύτερο «Nouveaux Etablissements Français existant sur l'échelle de Salonique»¹.

1. MAE (=Ministère des Affaires Etrangères à Paris), Correspondance Politique et Commerciale, vol. 17, f. 235, f. 239.

Στὸ πρῶτο μέρος μνημονεύονται οἱ ἐξῆς Γάλλοι ἔμποροι: ὁ Hippolyte Reboule, ἄνθρωπος φίλερις καὶ θορυβώδης, ποὺ ἀσχολοῦνταν μὲ τὸ ἐμπόριο τῶν προμηθειῶν καὶ εἶχε σχετικὰ μέτρια περιουσία, καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε ὑπάλληλο τὸν Joachim Oddo· ὁ ἔμπορος Philibert Fouquier, ποὺ διακρινόταν γιὰ τὰ χρηστά του ἤθη· ὁ Jean Tavernier, ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας μετὰ τὸ 1797², ἄνθρωπος ραδιοῦργος καὶ φθονερός, καθὼς καὶ οἱ ἔμποροι François Masse καὶ ὁ συνétaίρος του François Aubanel, ὁ Antoine Parsi, ὁ Emanuel Routier καὶ ὁ ὑπάλληλος τοῦ γαλλικοῦ προξενείου François Mallet³.

Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ πίνακα ὁ Clairambault ἀναφέρει ἀνάμεσα στὰ νέα στελέχη ποὺ πλαισίωσαν στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα τὴ γαλλικὴ ἐμπορικὴ ἀποικία, τοὺς ἐμπόρους Pierre Vernazza ἀπὸ τὴ Γένοβα, τὸν Δημήτριο Ἀποστολόπουλο καὶ Paul Grassi, ἰταλικῆς καταγωγῆς, καὶ τὸν Ἑβραῖο David Morpurgo. Στὴ συνέχεια ὁ Clairambault παραθέτει τοὺς Γάλλους ὑπηκόους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐγκατασταθεῖ πρόσφατα στὴ Θεσσαλονίκη, στὶς Σέρρες καὶ στὴ Σκόπελο γύρω στὰ 1810⁴.

Noms et professions des nouveaux Français residents a Salonique.

Jerome Migliaresy	}	Medecins-Ioniens avec leurs maisons et propriété.
Atanasi Migliaresy		
Antoine Milanese		
Panay Cazaitti		
Sayani		
Mordo-chirurgien	}	Ioniens
Dimitri Assani		
Marino d'Allone		
Theodore Coidan		
Andrea d'Alona		
Jerome Migliaresi	}	Ioniens
Spyridion Migliaresi		
George Giera		
Antoine Giera		
Lambro Lascari		
George Plati	}	originaires Grecs
André Ajondocatos		
Etienne Vian		
Ignace		
Matatias de Abram		
Abram Assayas	}	originaires Grecs
Laurent Badetti		
Jean Badetti		

Residens a Cerès, département de Salonique

Michel Sponty,

Agent de ce Consulat

1. Βλ. γι' αὐτὸν N. Svoronos, Le commerce de Salonique au XVIII siecle, Paris 1956, σ. 146.

2. Βλ. γι' αὐτὸν ἑ.ἀ., σ. 147.

3. MAE, vol. 17, f. 239.

4. MAE, vol. 17, f. 235.

Theodore Nicca,	Medecin Ionien
Demetrius Nicca son frère,	» »
Jean Xidiatopoulo	» »
son fils Demetrius	» »

Residents à l'île de Scopoli

Anastassi Romanza agent de ce Consulat depuis environ 25 années.

Το μεγάλο ποσοστό Έπτανήσιων, Γάλλων ύπηκόων, έγκατεστημένων στη Θεσσαλονίκη στα 1810 εξηγείται κυρίως από τη γαλλική κατοχή στα Ίόνια Νησιά από το 1797 με τη συνθήκη του Campoformio ως το 1799 και άργότερα με τη συνθήκη του Τίλσιτ (25 Ιουνίου/7 Ιουλίου 1807). Τότε φαίνεται ότι ήλθαν στη Μακεδονία και εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη όρισμένες οικογένειες Έπτανήσιων.

Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΠ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΔΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΙΜΙΛΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στο βιογραφικό σχέδιασμα για το Συνόδη και την Αιμιλία Παπαδημητρίου που δημοσιεύσαμε το 1976¹, κυρίως με βάση τα σχετικά έγγραφα που υπάρχουν στο Άρχειο του Ίδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου², άναφερθήκαμε και σε μερικά ελάχιστα γνωστά σημεία της ζωής και της δράσεως τους, αλλά δεν είχαμε άρκετες πληροφορίες για τη βιογραφία του λόγιου Θεσσαλονικέα και της συζύγου του.

Στο σημείωμα αυτό δίνουμε περισσότερα στοιχεία με τα όποια συμπληρώνουμε το βιογραφικό τους σχέδιασμα.

α) Σ υ ν ό δ η ς Π α π α δ η μ η τ ρ ί ο υ (1859-1921)³.

Ο Συνόδης Παπαδημητρίου άποφοίτησε το 1878 από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το άκαδημαϊκό έτος 1885-1886 παρακολούθησε μαθήματα στο Πανεπιστήμιο της Τυβίγγης και της Χαϊδελβέργης και το άκαδημαϊκό έτος 1886-1887 υπηρέτησε στη Στενήμαχο⁴. Το 1887 πήρε το διδακτορικό δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο Erlangen⁵ της Γερμανίας. Η διατριβή του τυπώθηκε τον επόμενο χρόνο στην Κωνσταντινούπολη⁶. Στις 28 Οκτωβρίου 1888 διορίστηκε διευθυντής της Έλληνικής Σχολής στην

1. Κ. Κ. Παπουλίδη, Συνόδης Παπαδημητρίου, 1859-1921. Ένας ελάχιστα γνωστός λόγιος από τη Θεσσαλονίκη, «Μακεδονικά» 16 (1976) 174-204 (στη συνέχεια: Κ. Κ. Παπουλίδη, Σ. Παπαδημητρίου).

2. Άρχειο ΙΜΧΑ, Φ. ΣΤ 58.

3. Οί βιογραφικές και άλλες πληροφορίες που ακολουθούν προέρχονται από υπηρεσιακά έγγραφα του Ύπουργείου Παιδείας της Ρωσίας που βρήκαμε στα Central'nyj Gosudarstvennyj Istoričeskij Arhiv (=Κεντρικά Κρατικά Ιστορικά Άρχεια) (στη συνέχεια CGIA) του Λένινγκραντ (Fond 733, 740 και 889) και από άλλες έρευνές μας.

4. Κ. Κ. Παπουλίδη, Σ. Παπαδημητρίου, σ. 179.

5. CGIA, Λένινγκραντ, Fond 740, Opis' 19, delo 11, έγγρ. 5.

6. Kritische Beiträge zu den Scholien des Euripides, Inau-